

ΘΕΜΑ: Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου

(Βασικές θέσεις)

1. Η ίδρυση εθνικών επιτροπών για τα δικαιώματα εκφράζει μία νέα τάση για την ενίσχυση των θεσμών προστασίας των δικαιωμάτων που αναπτύσσεται τις τελευταίες δεκαετίες. Η τάση αυτή ευνοεί την καθιέρωση ανεξάρτητων «παρατηρητηρίων» αντιπροσωπευτικού χαρακτήρα για την προστασία των δικαιωμάτων.

2. Το Συμβούλιο της Ευρώπης και ο ΟΗΕ ενθαρρύνουν με σειρά αποφάσεών τους τη δημιουργία εθνικών επιτροπών για τα δικαιώματα και τη συνεργασία μεταξύ τους. Ανάλογες επιτροπές λειτουργούν ήδη σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Ιταλία, Γαλλία, Ολλανδία, Νορβηγία).

3. Η ελληνική Επιτροπή ιδρύθηκε με το ν. 2667/98 και ακολουθεί, κατά βάση, το πρότυπο που έχει προτείνει το Συμβούλιο της Ευρώπης, προσαρμοσμένο στις απαιτήσεις της ελληνικής πραγματικότητας.

4. Τα βασικά της χαρακτηριστικά είναι:

α) Ο *αντιπροσωπευτικός χαρακτήρας* της. Στην Επιτροπή συμμετέχουν εκπρόσωποι από τους βασικότερους αναγνωρισμένους θεσμούς και φορείς της Κοινωνίας και της Πολιτείας (Βουλή, Δικαιοσύνη, ΑΕΙ, ΓΣΕΕ, Κόμματα, Ανεξάρτητες Αρχές).

β) Ο *ανεξάρτητος χαρακτήρας* της. Η Επιτροπή οργανώνει η ίδια τον τρόπο λειτουργίας της και αποφασίζει η ίδια για τα θέματα που την απασχολήσουν. Στις αποφάσεις της δεν μετέχουν οι εκπρόσωποι της εκτελεστικής λειτουργίας.

γ) Η σημαντική συμμετοχή των *Μ.Κ.Ο.* Οι Μ.Κ.Ο. αναμένεται να προσφέρουν την αναγκαία ευαισθησία και τον δυναμισμό για την ευρεία δραστηριοποίηση της Επιτροπής στην περιοχή της προστασίας των δικαιωμάτων. Η δράση της συνδέεται, έτσι, άμεσα με την ανάπτυξη της κοινωνίας των πολιτών.

δ) Ο *γνωμοδοτικός και συμβουλευτικός χαρακτήρας* της. Η Επιτροπή προβλέπεται να αναπτύξει πολύπλευρη δραστηριότητα για την ευαισθητοποίηση της Κοινωνίας και της Πολιτείας στον τομέα προστασίας των δικαιωμάτων. Ο ρόλος της δεν είναι να

αποφασίζει αυτή αντί του κράτους, αλλά να ελέγχει τις αποφάσεις του κράτους και να εξασφαλίζει την επικοινωνία και τη συνεννόηση με την κοινωνία. Η Επιτροπή με τις θέσεις της μπορεί να ενδυναμώσει ή να αποδυναμώσει τη νομιμοποίηση μίας πολιτικής ή μίας κρατικής απόφασης, με ό,τι συνέπειες μπορεί να σημαίνει αυτό για την εξουσία.

ε) Ο υπεύθυνος χαρακτήρας της. Η Επιτροπή έχει ευρύτατη εξουσία διερεύνησης υποθέσεων προστασίας δικαιωμάτων. Επίσης έχει τη δυνατότητα να ζητά απόρρητα στοιχεία από δημόσιες υπηρεσίες, και επωμίζεται σημαντική ευθύνη στην ανάπτυξη της δράσης της.

5. Βασικό στοιχείο μίας σύγχρονης Πολιτείας είναι η εκπλήρωση των λειτουργιών της, όχι με οποιοδήποτε τίμημα, αλλά στη βάση αξιών και αρχών. Στο κράτος δικαίου πρωταρχική σημασία έχει ο σεβασμός της ανθρώπινης αξίας και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Η ίδρυση και η ανεμπόδιστη λειτουργία μίας ανεξάρτητης Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα, η οποία θα ελέγχει την τήρηση αυτών των αρχών, θέτει σε δοκιμασία τη δύναμη της Πολιτείας να προσαρμόζεται στις απαιτήσεις του σημερινού πολιτισμού. Δείχνει όμως και διαθεσιμότητα της Πολιτείας απέναντι στον κριτικό λόγο, ο βαθμός της οποίας μένει βέβαια να αποδειχθεί στην πράξη.

Αθήνα, 19 Μαΐου 1999